

Til pasient- og brukerrettighetslovutvalget

Innspill til forskriftsendring i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen

På vegne av Samskipnadsrådet ber vi medlemmene i pasient- og brukerrettighetslovutvalget løfte inn vedtak 910 (2024-2025) fra Stortinget om å endre forskrift om helsetjeneste ved samskipnadene slik at alle studentsamskipnadene som ønsker det kan opprette fastlegetjeneste. Vi ønsker en endring i §3 i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen.

Om studentsamskipnadene og studenthelse

Samskipnadsrådet er samarbeidsorganet for landets 14 studentsamskipnader, som tilbyr et bredt omfang av velferdstjenester til om lag 280 000 studenter. Studentsamskipnadene er ideelle private aktører som sørger for at studentene får et helhetlig tjenestetilbud spesielt tilpasset studiesituasjonen. Studentsamskipnadene arbeider for gode studentliv og skal hjelpe studentene å møte utfordringene studentlivet gir. Studentsamskipnadene tilbyr spesifikke helsetjenester og tjenester av forebyggende og helsefremmende karakter som svarer på de behovene og utfordringene som studenter møter. Studentsamskipnadenes målsetning er å gi studentene den nødvendige støtte for at de kan fullføre studiene og sikre lik tilgang til utdanning. I et samarbeid med utdanningsinstitusjonen(e) bidrar studentsamskipnadene ved sine tjenester til det helhetlige læringsmiljøet. I tillegg fungerer studentsamskipnadenes helse- og mestrings tjenester som et supplerende tilbud til de offentlige helsetjenestene.

Studenter har større sannsynlighet for å oppleve psykiske plager enn unge voksne i arbeid¹. 35 prosent av norske studenter opplever alvorlige psykiske plager². Studentenes helse- og trivselsundersøkelse viser en jevn økning av antallet studenter som rapporterer å ha alvorlige psykiske plager siden SHoT første gang ble gjennomført i 2010. Nesten fire av ti studenter svarer i SHoT 2022 at de har hatt mye eller svært mye helseplager. Andelen er vesentlig høyere blant kvinnelige (45 prosent), enn blant mannlige studenter (23 prosent)³.

---

¹ [SSB: Flere psykiske plager blant studenter \(17.09.2024\)](#)

² [SHoT: En av tre studenter har alvorlige psykiske plager 2022](#)

³ [SHoT: Nesten dobbelt så mange kvinnelige studenter som mannlige rapporterer om fysiske helseplager 2023](#)

Endring i fastlegeordning for studenter

Før sommeren fattet Stortinget følgende vedtak i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 23. Innst. 460 S (2024-2025 «Fornye forsterke forbedre. Framtidens allmennlegetjenester og akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus» (vedtak 910)⁴:

Stortinget ber regjeringen endre forskrift om helsetjeneste ved samskipnaden slik at alle studentsamskipnader kan opprette fastlegetjenester slik Studentsamskipnaden (SiO) kan i dag, for å sikre at forskriften gjelder alle landet studenter.

SiO har i dag hjemmel til å kunne tilby fastlegetjenester gjennom §3 i forskrift om pasient- og brukerrettigheter i fastlegeordningen:

§ 3 Helsetjenesten ved Universitet i Oslo

Fastleger tilknyttet Helsetjenesten ved Universitetet i Oslo kan bare velges av studenter som har betalt semesteravgift og deres barn under 16 år, samt ansatte ved Universitetet i Oslo og Studentsamskipnaden i Oslo og deres barn under 16 år. Tilbudet gjelder også for ansatte som går av med alderspensjon.

Samskipnadsrådet ønsker en endring i forskriften slik at den er gjeldende for alle landets studentsamskipnader, ikke bare studentsamskipnaden i Oslo. Samskipnadsrådets forslag til endring av forskrift:

§ 3 Helsetjenesten ved studentsamskipnadene

Fastleger tilknyttet Helsetjenesten ved studentsamskipnadene kan bare velges av studenter som har betalt semesteravgift til studentsamskipnaden og deres barn under 16 år, samt ansatte ved utdanningsinstitusjoner tilknyttet studentsamskipnaden og deres barn under 16 år. Tilbudet gjelder også for ansatte som går av med alderspensjon. Forskriften kan gjelde for hele eller deler av fastleges liste.

Hva bidrar forskriftsendring til?

Mange studenter bor og studerer langt fra hjemstedet sitt, og har ikke fastlege der de faktisk oppholder seg. Ifølge Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT 2022) oppgir hele 57,6 prosent at de ikke har fastlege på studiestedet.

Samtidig er studentene i en livsfase preget av flytting, endret livssituasjon og økt sårbarhet, både fysisk og psykisk. Studenter er en mobil befolkningsgruppe som ofte faller mellom to stoler i det ordinære helsevesenet. En forskriftsendring vil gjøre det mulig for de studentsamskipnadene som har anledning til det å bygge opp bærekraftige og helhetlige tjenester med lav terskel og høy treffsikkerhet. Dette vil ikke bare være til nytte for studentene, men også for samfunnet som helhet.

---

⁴ [Stortinget: Meld. St. 23 \(2024-2025\), Innst. 460 S \(2024-2025\), vedtak](#)

Fastlegen er pasientenes inngang til helsetjenestene, og særlig viktig for personer med kronisk sykdom eller sammensatte utfordringer. En tilgjengelig fastlege på studiestedet er ofte avgjørende for at studenter får nødvendig helsehjelp, og dermed for at de klarer å gjennomføre studiene. God tilgang virker både forebyggende og helsefremmende, og reduserer presset på legevakt og akutt-tjenester i kommunen.

Om SiO-modellen

Studentsamskipnaden SiO i Oslo har i dag hjemmel til å tilby fastlegetjenester til studenter gjennom § 3 i forskriften. Dette har vært et populært og effektivt tilbud i over 20 år. SiOs modell gir høy dekning, tverrfaglig organisering og avlastning for kommunale helsetjenester. Fastlegene er spesialisert på studenthelse, og inngår i helhetlige behandlingsforløp med psykologer, helsesykepleiere og annet helsepersonell.

Erfaringene fra Oslo viser at denne modellen fungerer svært godt. Flere studentsamskipnader i landet ønsker nå å etablere tilsvarende tilbud i samarbeid med sine vertskommuner. Dagens regelverk hindrer imidlertid utviklingen, og dette kan løses med en enkel forskriftsendring.

Kommunens rolle

En forskriftsendring vil gi kommunene et bedre og mer fleksibelt verktøy for å ivareta sitt sørgefor-ansvar. Dette handler ikke om å flytte ansvar, men om å muliggjøre samarbeid mellom kommuner og studentsamskipnader. Forslaget innebærer ingen nye plikter eller merkostnader, men legger til rette for lokale, tilpassede løsninger som møter studentenes behov.

Vi håper pasient- og brukerrettighetslovutvalget vil ta med seg våre innspill inn i videre arbeid.

Med vennlig hilsen,

Rita Hirsum Lystad

Styreleder i Samskipnadsrådet